

Sosyal Güvenlik; Hak gaspının adı reform

Bu ay içinde Meclis'e sevk edilmesi beklenen Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısı, içerdiği düzenlemelerle neredeyse sosyal güvenlik sistemindeki bütün kesimlerin haklarını buduyor. İstanbul Serbest Muhasebeciler Mali Müşavirler Odası (İSMMMÖ) “**Sosyal Güvenlik-Hak Kayıplarının Adı Reform**” başlıklı raporunda, düzenlemelerin hangi kesimleri, nasıl etkileyeceğini ortaya koydu. Buna göre, Tasarı, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tamamladığı ve sosyal tarafların görüşlerine sunduğu Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası taslağı; **gazeteciler, cezaevi çalışanları, sanatçılar, uçuş personeli** ve posta dağıtıcıları, SSK ile Bağ-Kur emeklileri başta pek çok kesimin kazanılmış haklarına darbe indiriyor. Kamuoyunda daha çok emekli aylıklarında maaşları kademeli olarak düşürmesiyle gündeme gelen reform bugün Tarım Bakanlığı'nın bir buzağı için ödediğinin altında süt parası öngörüyor. Sigortalının evlenen malul çocukları “bakmakla yükümlü olunan kişiler” olmaktan çıkarılıyor, “topluluk sigortası” kaldırılarak gurbetçi işçiler mağdur ediliyor.

Reformdan kazançlı çıkabilecek tek kesim ise emekli aylığı bağlanmadan şu andaki verilere göre 1.450 YTL olarak hesaplanan temsil tazminatı almaya başlayacak olan milletvekilleri.

‘Yoklukta eşitliğe’ güvence

TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Serbest Muhasebeciler Mali Müşavirler Odası (İSMMMÖ) Başkanı **Yahya Arıkan**, taslağın bir çok ciddi hata, eksiklik ve yanlışlıkla dolu olduğuna dikkat çekerek “**Reformu sadece sosyal güvenlik açıklarının azaltılması olarak görmek yanlıştır. Maalesef sosyal güvenlik reformunun ilk kabul edildiği gibi, tüm sigortalıların eşit hak ve standartta sosyal güvenceye kavuşturulması düşüncesinden hızla uzaklaşarak ‘yoklukta eşitlik’te güvenceye kavuşturulması öngörülmüştür**” dedi. Arıkan, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı ve kamuoyundan gelen tepkilerin de dikkate alınarak uygulamacı, akademisyen, sosyal taraflar ve konunun uzmanlarından oluşan daha geniş bir kadro ile Tasarı'nın yeniden düzenlenmesi yönünde çağrı yaptı.

İSMMMÖ'nun raporuna göre Sosyal Güvenlik Reformu, gazetecilerden, emeklilere, bebeklerden Bağ-Kur'lu esnafa kadar geniş yelpazedeki kesimleri şöyle etkileyecek:

1) Emekli destek primi ödeyerek çalışmayacak: 5510 sayılı Kanununun 30. maddesinde; **5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişilerden** yaşlılık aylığı bağlananların sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaları kaldırılıyor. Bu düzenleme, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olanların anayasal haklarının sınırlandırılması ve çalışma haklarının alınması anlamını taşıırken sigortasız çalışmayı da teşvik edecek.

2) Evlenen malul çocuklara aylık yok: Sigortalıların evlenen malul çocukları, 5510 sayılı Kanununun 3. maddesinde “**Bakmakla yükümlü olunan kişi**”ler arasından çıkarılıyor. Halen, evlenen malul çocuklar hastalık sigortasından yararlanabiliyor, aylık alıyor. *Reformla*, evlenen malul kızların yetim aylığı kesiliyor.

3) Emekli maaşlarına tırpan: Emekli aylıklarında artış yapılırken güncelleme katsayısı dikkate alınmayacağı yönündeki düzenlemede kısmen geri adım atıldı. Kamuoyunun tepkisi üzerine SGK gelişme hızının yüzde 25’inin aylıkların artışına yansıtılmasını öngördü.

5510 sayılı değişiklik önerisi hazırlayan SGK, **güncelleme katsayısı** ile Her yılın Aralık ayına göre TÜİK tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranının % 100’ü ile sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının % 25’inin toplamına (1) tam sayısının ilave edilmesi sonucunda bulunan değeri ifade ettiği belirtilmektedir.

Ancak **gelişme hızının sadece yüzde 25’inin**, emekli aylığı artışında dikkate alınacağına ilişkin değişiklik yetersizdir. Mutlaka, gelişme hızının tamamının emekli aylığı artışında dikkate alınması gerekir.

4) “Topluluk Sigortası” kaldırılıyor, ‘gurbetçiye’ emeklilik yok: Mevcut uygulamada, Sosyal Güvenlik Sözleşmesi akdedilmemiş ülkelerde Türk işverenler tarafından istihdam edilen Türk işçilerinin sosyal güvenliklerinin sağlanması amacıyla; Topluluk Sigortası uygulanıyor. Böylece, yurtdışında çalışan gurbetçi işçiler emeklilik hakkına kavuşabiliyor. Ancak, 5510 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişiklikle bu uygulamadan vazgeçiliyor. Buna göre, Türk işçileri hakkında emeklilik primi olan uzun vadeli sigorta kolu primleri alınmayacak, sadece kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanacak. Halen yurtdışında Türk işverenlerin 60 bin civarında Türk işçi çalıştırdığı dikkate alındığında, bu işçilerden ortalama 1.000.-YTL üzerinden prim alındığı varsayıldığında Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir kaybı, **aylık 20 milyon YTL** ve yıllık **240 milyon YTL** civarında olacak.

5) Bebeğe buzağınınkinden az süt parası: Sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe doğumdan sonraki altı ay süresince her ay, doğum tarihinde geçerli olan asgarî ücretin üçte onda biri (**Halen 58,50.-YTL**) tutarında emzirme ödeneği verileceği öngörülüyor. Bu tutar 5510 sayılı Kanunun ilk halinde, 6 ay boyunca her ay için asgari ücretin üçte biri idi. Oysa, Tarım Bakanlığı ise doğum yapan ineğin sahibine 80 ile 140 YTL arasında yardım yapıyor ve yardım her yıl artırılıyor.

6) İş göremezlik ödeneği düşürülüyor; işçinin kaybı yüzde 10: Bugüne kadar sigortalıların iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve sigortalı kadının doğum yapması halinde günlük kazancının üçte ikisi olarak verilen tutar, sigortalılar aleyhine değiştirilerek iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve sigortalı kadının analığı halinde verilecek geçici iş göremezlik ödeneği, **günlük kazancının beşte üçü** olarak değiştiriliyor. Bu sigortalıların haklarında önemli bir kayıp anlamına geliyor.

Örneğin; ortalama günlük kazancı 50.-YTL olan bir sigortalının iş kazası sonucunda 20 gün istirahat alması halinde geçici iş göremezlik ödeneği olarak 666,66.-YTL yerine, 600.-YTL geçici iş göremezlik ödeneği verilecek. Örnekteki **sigortalının kaybı %10** (66,66 YTL) olacak.

7) Bağ-Kur’lu emeklilerin destek primi artırılıyor: Belirlenecek aylık prime esas kazanç alt sınırının; 1) 55 yaş ve altında olan sigortalılar için % 16’sı, 2) 56 yaş ve üzerinde olan sigortalılar için %14’ü, oranlarında sosyal güvenlik destek primi kesintisi öngörülmüyor. Bağ-Kur’dan emekli olanlardan ya hiç destek primi alınmaması ya da aylığın yüzde 10’unu aşmaması gerekir.

8) Gazeteciler, uçuş personeli gibi kesimlere yıpranma payı zammı kaldırılıyor: Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından hazırlanan taslağa göre, basın ve gazetecilik iş yerlerinde iş ve basın kanununa göre çalışanlar, hava yolları uçuş personeli, lokomotif makinistleri, infaz koruma memurları, posta dağıtıcıları, TRT’de haber hizmetinde çalışanlar, Devlet Tiyatrosu sanatkarları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’nın şef ve üyelerinin yararlandığı "yıpranma payı = Fiili hizmet süresi zammı" kaldırılıyor. Bu zam, sayılan meslek çalışanlarının 360 günlük hizmetlerine artı 90 günlük fiili hizmet süresi zammı olarak ekleniyor ve emeklilik hesabında her yıl için 90 günlük süre düşülüyordu. Böylece, bu meslek mensupları örneğin 25 yılda emekli olacakken, 20 yılda emekliliğe hak kazanabiliyordu.

Yeni taslakta Fiili Hizmet Zammı’ndan yararlananlar TSK subay, yedek subay, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar, emniyet görevlileri, MİT mensupları, itfaiyeciler, dalgıçlar, cam, civa, çimento, kok, alüminyum, demir-çelik, döküm, asit fabrikaları gibi işyerlerindeki riskli işlerde çalışanlar için 60-90 günle; yeraltı işlerinde çalışanlar için ise 180 günle sınırlandırıldı.

9) Milletvekillerine temsil kıyağı: 5510 sayılı Kanununun 43. maddesi uyarınca; TBMM üyeliği sona eren milletvekillerinden, emeklilik için gerekli şartları taşımadığı için aylık bağlanamayanlara, sigortalı bir işte çalışmadıkları veya aylık bağlanmadığı takdirde **30.000 *** memur maaş katsayısı (0,04835) üzerinden **1.450,50.-YTL “temsil tazminatı” ödenecek.**

Reform tasarısında ayrıca;

- Anayasa Mahkemesi’nin kararına (21.03.2007 tarihli ve 26469 Sayılı Resmi Gazete) aykırı olarak iş kazası ve meslek hastalığı durumunda sigortalının “işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere” hükmü getiriliyor. Bu bölüm, uygulamada sigortalının aleyhine sonuçlar doğuruyor.

- Yaşlılık sigortasından sağlanan haklar kısıtlanırken yararlanma şartları ağırlaştırılıyor.

- Aylık bağlama oranı düşürülürken tavan uygulaması getiriliyor. Tasarıda, “Aylık bağlama oranı, sigortalının malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için 2015 yılı sonuna kadar % 2,5; 2016 yılı başından itibaren ise % 2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak aylık bağlama oranı % 90’ı geçemez” deniliyor.